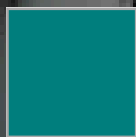

Alenearbejde

Vejledning om kraftvarme- og varmeværker

Industriens Branchearbejdsmiljøråd

Postbox 7777
1790 København V
Telefon: 7023 1543
Telefax: 7023 1540
E-mail: ibar@ibar.dk
www.ibar.dk

Medarbejdersekretariat

CO-industri
Vester Søgade 12
1790 København V
Telefon: 3363 8027
Telefax: 3363 8091
E-mail: ibar@co-industri.dk
www.co-industri.dk

Arbejdsgiversekretariat

Dansk Industri
H.C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Telefon: 3377 3377
Telefax: 3377 3370
E-mail: di@di.dk
www.di.dk

Henvendelser rettes til partssekretariatene. Materialer fra IBAR kan fås ved henvendelse til organisationerne og kan downloades på www.ibar.dk eller de kan købes hos Arbejdsmiljørådets Service Center Arbejdsmiljøbutikken, www.arbejdsmiljobutikken.dk tlf. 3614 3131. ASC: 102187.

Layout: Thomas Olivarius
Foto: Lisette Jespersen og Harry Nielsen
Trykt på miljøvenligt papir

Oplag: 2.800
Juni 2006

ISBN 87-91537-66-5

Vejledning om kraftvarme- og varmegærker

Denne vejledning angiver det niveau og den gode praksis, som parterne ønsker skal være til stede ved alenearbejde på kraftvarme- og varmegærker.

Nogle arbejdsopgaver stiller særlige krav til viden og overblik ved håndtering af vanskelige eller farlige situationer. Disse krav øges, hvis man er alene om ansvaret. Alenearbejde kan give belastninger, som skal imødegås.

Vejledningen sætter fokus på arbejdsopgaver, der sammen med alenearbejde kan indebære en helbredsrisiko. Vejledningen lægger især vægt på sikkerhedsforanstaltninger og forebyggende tiltag.

Arbejdstilsynet har haft vejledningen til gennemsyn og finder indholdet af den i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen, som den foreligger, og har ikke taget stilling til, om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område.

Vejledningen er udarbejdet af arbejdspsykolog Lisette Jespersen, Jespersen & Laursen.

Vejledningen indeholder følgende afsnit:

1.	Hvad er alenearbejde?	side	4
2.	Hvor forekommer alenearbejde?	side	4
3.	Arbejdsprocesser med risiko for helbredet	side	5
4.	Hvor må alenearbejde ikke foregå	side	7
5.	Alenearbejde med særlige krav	side	8
6.	Foranstaltninger	side	8
6.1	Generelle foranstaltninger	side	8
6.2	Hjælpeidler	side	9
7.	Forebyggelse i øvrigt	side	13
7.1	APV	side	13
7.2	Ulykker	side	14
	Henvisninger	side	18

1. Hvad er alenearbejde?

Ved alenearbejde forstås arbejde, hvor man er den eneste, der er til stede på arbejdspladsen, f.eks. som nattevagt eller på enmandsbetjente anlæg.

På nogle arbejdspladser er der så stor fysisk afstand mellem afdelingerne, at det er at regne for alenearbejde. Arbejdsopgaven kan foregå så isoleret, at det kan være svært at få kontakt med leder eller kolleger. Det kan f.eks. være i forbindelse med reparations- eller vedligeholdelsesarbejde på værket eller hos kunder.

2. Hvor forekommer alenearbejde?

Alenearbejde forekommer typisk ved:

- enmandsbetjente anlæg
- vagtopgaver uden for normal arbejdstid
- arbejde i kontrolrum
- aften- og nattekift
- visse reparations- og vedligeholdelsesarbejder
- akutte tilkald specielt aften/nat, hvor der skal foretages reparationer på anlægget

På de enkelte kraft- og varmegærker kan der forekomme en lang række konkrete alenearbejdsopgaver og processer, f.eks.:

Halmværker

- arbejde på halmlager
- håndtering af halm til opriver eller andet udstyr, der forbereder indfyring
- modtagelse af nye forsyninger af halm (ikke i alle tilfælde er medarbejder fra værket og chauffør er til stede samtidig)
- arbejde ved halmoprøver (ved unormal drift eller driftsstop, der gør at man må udføre reparationer i nærheden af maskinen)
- arbejde med askehåndtering, herunder opstakning på lager

Flisværker

- arbejde på flislager
- opgaver i forbindelse med problemer med indfødnig af flis i kedel
- arbejde med askehåndtering, herunder opstakning på lager

På store værker, f.eks. affaldsværker, forekommer alenearbejde sjældnere. På alle typer af værker kan der forekomme alenearbejde ved bl.a. decentrale opgaver eller i forbindelse med driftsstop eller kontrol af kran.

I afsnit 4.1 - 4.3 er oplistet en række mere specifikke alenearbejdsopgaver.

3. Arbejdsprocesser med risiko for helbredet

Alenearbejde er ifølge forskningen ikke en risikofaktor i sig selv. Men en arbejdsproces, hvor der kan være en risiko for f.eks. uheld eller ulykker, kan være belastende for den, der arbejder alene. Hvis der er fare forbundet med alenearbejde, skal Arbejdstilsynets bekendtgørelse om arbejdets udførelse § 11 følges:

Hvis den ansatte går alene ved en arbejdsproces, og dette kan medføre en særlig fare for den pågældende, skal arbejdet tilrettelægges således, at denne fare imødegås. Kan faren ikke imødegås, må den ansatte ikke arbejde alene.

Eksempler på arbejdsopgaver, som udført alene kan indebære en risiko eller som kan opleves som belastende:

1. Hvis man som tilkaldevagt ikke ved, hvad der venter en, når man f.eks. er alene på vej til en akut opgave, kan det være forbundet med utryghed. Viser det sig, at der er tale om et systemnedbrud el. lign, kræver det stor ansvarlighed, overblik og koncentration at løse opgaven bedst muligt.
2. Hvis der sker en ulykke, når man befinder sig alene uden hjælp. F.eks. ved brandfare i forbindelse med en "tilbagebrænding", ved fald på en trappe eller hvis man får et ildebefindende.
3. Tanken om at være alene og vide, at man ikke umiddelbart kan hente hjælp, kan medføre både usikkerhed og akut stress, hvis:
 - opgaven er for vanskelig til, at man selv kan løse den forsvarligt
 - man kan blive draget til ansvar for forkert håndtering af faresituationer på anlægget
 - opgaven i øvrigt kræver speciel viden om håndtering af f.eks. kemiske stoffer eller stærkstrøm
 - der er risiko for ulykker eller farer, fordi der arbejdes på stillads, ved brønde eller i snævre rum
4. Procesovervågningsarbejde kan svinge mellem at være stille, monotont og trættende – eller krævende og stressende. Er der lange perioder, hvor der ikke skal arbejdes på anlægget, kan det gå ud over præcision og opmærksomhed ved arbejdet.

Hermed øges også risikoen for, at man ikke griber ind i rette tid, hvis der sker fejl i processen. En evt. monotonitilstand medfører, at man har sværere ved at omstille sig, når situationen kræver det. Problemløsningen kan derfor blive mangelfuld eller forkert.

Er der kun én til at tage vare på sikkerheden, kan det øge risikoen for ukorrekte skøn. Dermed øges risikoen for, at der opstår farlige situationer under arbejdet.

Helbredsrisikoen i forbindelse med alenearbejde er altså ofte knyttet til faktorer, der har med det psykiske arbejdsmiljø at gøre. Nedenstående beskrivelser gælder derfor ikke kun for alenearbejde. Men som tidligere nævnt er det kombinationen af alenearbejde og en række andre krav i arbejdet, der kan medføre:

- utryghed og usikkerhed – kan bl.a. skyldes mangel på forudsigelighed (forstået som manglende information om eller kendskab til, hvad der venter af arbejdsopgaver, eller hvad de indebærer)
- usikkerhed – kan skyldes manglende praktisk eller social støtte i arbejdssituationerne. Denne "mangel" er uløseligt knyttet til alenearbejdet. Derfor er en vurdering af, hvornår der er behov for støtte og hvordan den opnås, vigtig for at undgå en helbredsrisiko
- frygt for ulykker – personer, der arbejder alene, kan opleve konsekvenserne af, hvad der kan ske, hvis de udsættes for en ulykke, som ekstra belastende. Det skyldes især, at man kan være usikker på, hvordan man sikres hurtig hjælp, hvis ulykken sker. Er man bange for farer eller ulykker, bliver man anspændt. Det kan betyde hovedpine og muskelsmerter, især i nakke og skuldre. Anspændthed kan også gå ud over evnen til at koncentrere sig om opgaven

- stress – en tilstand, der kan følge af mange uoverskuelige opgaver og mange krav i arbejdet. Denne tilstand er en af risiciene ved alenearbejde, især når akutte opgaver bliver komplicerede, omfattende og måske er opstået i forbindelse med en ulykke. Stresssymptomer kan vise sig på mange måder. Nogle spænder i musklerne, nogle bliver irritable og andre får besvær med at huske og koncentrere sig
- monotonitilstand – kan være en følge af ensformigt overvågningsarbejde. Det kan opstå, hvis man skal koncentrere sig i lang tid, være årvågen og have øje for detaljer, f.eks. på skærbilledet i kontrolrummet. Kommer man i en tilstand af monoton, bliver man mindre fysisk og psykisk aktiv og måske også mere døsig. Se AT-meddelelse 4.08.1.
- natarbejde – menneskets naturlige døgnrytme betyder, at præstationsevnen sædvanligvis er lavere om natten. Det kræver derfor ekstra ressourcer at være vågen og agtpågivende under arbejdet. Det øger som regel den fysiske og psykiske belastning hos den enkelte. Dette gælder naturligvis ikke kun, når man er alene på arbejde. Men er man alene – er man også alene om at skulle yde noget ekstra. Man er under et ekstra pres, fordi man er alene om at være ”problemknuser”

I sådanne eksempler er der risiko for, at der ubevidst slækkes på sikkerheden og/eller på kvaliteten af arbejdet.

4. Hvor alenearbejde ikke må foregå

Alenearbejde må af sikkerhedsmæssige årsager ikke foregå ved en række arbejdsopgaver. Nedenstående er ikke en udtømmende liste:

- ved fare for nedstyrning
- i lukkede rum og kanaler
- områder uden radiokontakt
- arbejde, inspektion, tømning og reparation i siloanlæg
- kedelarbejde, hvor kedel er i drift
- brønde og tunneller
- arbejde fra lift
- røgdykning
- kloakarbejde i brønde
- reparationsarbejde ved syre- og ammoniakanlæg
- arbejde i ingeniørgange, hvor der ikke er mulighed for radiokontakt
- arbejde på og ved ammoniaklagre
- særlige reparationsarbejder uden for normal arbejdstid
- tragtrensning på kultransport uden for normal arbejdstid
- pram- og skibsmodtagelse (kulkraftværker)
- arbejde i skorstene
- arbejde i halmkanaler og lign.
- arbejde med adskillelse af syre eller ludholdige systemer (ved kemikaliedosering skal værnemidler anvendes)
- arbejde i fyrbox, askefiltre og lign.
- arbejde i fjernvarmebrønde
- modtageområder med nedstyrningsfare
- større brandslukning. En begyndende brand må slukkes, men der må ikke løbes unødigt risiko. Alarmering er vigtig

5. Alenearbejde med særlige krav

En række arbejdsopgaver kræver særlig instruktion, viden eller forudsætninger:

- arbejde på tavleanlæg under spænding. Der skal være en anden person så nær ved arbejdspladsen, at den pågældende hurtigt kan gribe ind ved behov. De pågældende skal instrueres i L-AUS bestemmelserne mindst én gang om året
- visse opgaver med elektriske installationer kan udføres alene, hvis den pågældende er sagkyndig samt instrueret i stærkstrømsbekendtgørelsen og er i stand til at tage hensyn og beherske alle risikomomenter, der kan forekomme f.eks. ved udskiftning af sikringer, ved fejlsøgning, justering og måling, hvortil spænding er nødvendig. Ved opsætning og udskiftning af målere, hvor klemmerne er beskyttet af overstrømsbeskyttelsesudstyr med en mærkestrøm på højst 63 A, samt ved arbejde i arbejdsområder, hvor alle spændingsførende dele er beskyttet af overstrømsbeskyttelsesudstyr med en mærkestrøm på højst 63 A
- modtagelse af syre/lud (her må både chauffør og ansat være til stede)
- reparationer på syre- og ammoniak anlæg
- syrefilterrensning SNOX-anlæg
- arbejde fra stiger. Stigearbejde begrænses. Over 5 meter skal der være fodmand eller stige skal være fastgjort. Ved gentaget arbejde samme sted etableres permanent adgangsvej og arbejdsplatform
- fysisk hårdt krævende arbejde. Tunge løft begrænses. Vurdering af, om arbejdet er så tungt, at der må være to personer til opgaven – eller der skal anvendes løftegrej

6. Foranstaltninger

6.1 Generelle foranstaltninger

Foranstaltninger for at forebygge og minimere helbredsrisici:

- det skal være kendt for alle medarbejdere, hvor alenearbejde ikke må foregå
- der skal være klare sikkerhedsinstruktioner om alenearbejde
- der skal være tilgængelige overvågnings- eller kaldesystemer og kontrolsystemer
- medarbejdere skal have mulighed for at tilkalde hjælp fra kolleger under alenearbejdet
- farer og risici ved alenearbejdet skal være kendt på arbejdspladsen
- det påkrævede sikkerhedsudstyr skal være til stede
- ulykker og nærved-ulykker skal registreres
- personale, der udelukkende arbejder alene, skal have mulighed for at deltage i regelmæssige informationsmøder på arbejdspladsen. Dels for at sikre relevant nyhedsinformation om arbejdspladsen. Dels for at sikre kontakt og erfaringsudveksling med andre kolleger og ledelse. På denne måde sikres hele tiden adgang til ny viden, og en evt. oplevelse af at være isoleret undgås

- der kan skabes forudsigelighed ved at sikre overlevering mellem hold. F.eks. i form af logbøger
- der skal være mulighed for at tale om problemstillinger ved alenearbejde med ledelsen, både i standardiseret form, f.eks. medarbejdersamtaler, samt ved akut behov
- arbejdsinstruktioner og procedurer skal foreligge i skriftlig form
- det er vigtigt, at lederen giver nye medarbejdere en grundig mundtlig information om de forholdsregler og instrukser, der er om alenearbejde

Alt arbejde med at forbedre arbejdsmiljøet skal foregå som en løbende proces. På denne måde opfanges jævnlig (nye) arbejdsområder, hvor det er muligt at forebygge en helbredsrisiko.

Dette kan foregå ved sikkerhedsrunderingen, hvor det er vigtigt at gennemgå de arbejdsopgaver og arbejdsprocedurer, hvor der arbejdes alene.

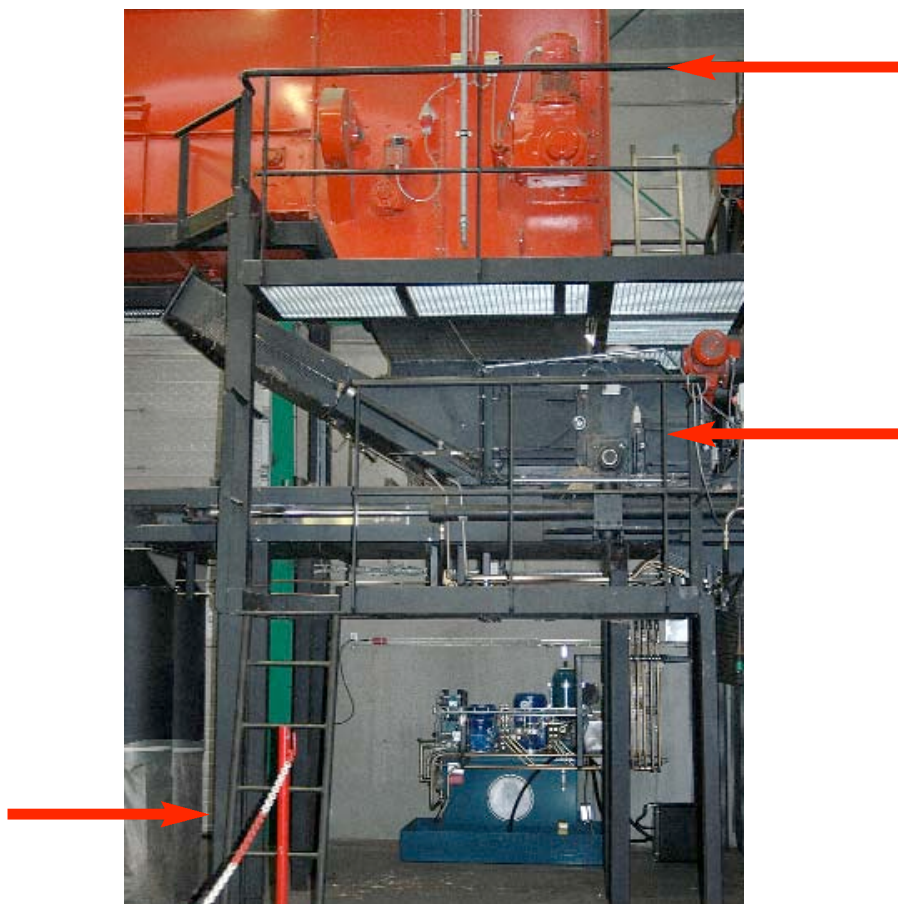
6.2 Hjælpemidler

Følgende hjælpemidler skal være til stede:

Belysning

- rumfølere, der tænder lys, når der er personer i rummet. Herved undgås, at medarbejdere i risikosituationer skal lede efter lyskilden
- korrekt belysning og sikkerhedsbelysning (nødbelysning). Hermed kan faldulykker undgås

Afspærring

- effektive evt. midlertidige afspærringer. Afspærringer kan forhindre, at man bevæger sig ind på et område, hvor det kan være forbundet med fare at færdes
- effektive faste afspærringer, hvor der på grund af niveauforskelle kan være risiko for faldulykker

Det gælder altid, at der skal være forsvarligt afspærret i ovenstående situationer. Arbejder man alene, er det særlig vigtigt at opprioritere tryghed og sikkerhed, så man undgår frygt for aleneulykker.

Alarmer og kaldesystemer

- personalarmer eller aktivitetsstyringer. Disse er med til at sikre, at medarbejdere, der arbejder alene, ikke udsættes for unødvendig frygt, og at de har mulighed for at få hjælp, hvis der er fare på færde

Kaldesystemer kan opdeles i to kategorier:

A. Systemer, man selv kan aktivere med jævne mellemrum, når man er alene på en opgave, eller anvende, hvis man er i fare eller utryk i en specifik arbejds-situation:

- GSM-telefon, hvor medarbejder melder ind til vagtcentral eller kontrolrum, f.eks. med en times mellemrum eller ved arbejdets start og afslutning

- radio udstyret med nødknop. Selv om man er flere på vagt, vil der være opgaver, hvor man på skift foretager rundringer på arbejdspladsen. Bæres radio, kan man med aftalte mellemrum melde tilbage til kontrolrum. Kommer man i fare, trykkes på nødknop – så alle kanaler på radionet aktiveres

- mobiltelefon, der gør, at man altid kan komme i kontakt med kollega. Afgørende med netværksdækning i de områder, hvor der arbejdes

B. Systemer, der gør at andre kan følge alenearbejdet og reagere, hvis man bliver opmærksom på, at der er noget galt. Dette kræver, at man har en overvågningsaftale – enten med et vagtfirma eller med leder/kollega, der f.eks. har en overvågningsopgave i et kontrolrum.

Alarm

- vertikal automatisk alarm, som den ansatte bærer. Den udløses ved fald. Er man ikke selv i stand til at kvittere med en statusmelding, udløses en alarm – og en vagtcentral, man har aftale med, træder i aktion

Overvågningskamera

- ved arbejde i enden af et større anlæg er det en fordel at kunne følge arbejdet via et overvågningskamera, f.eks. fra kontrolrum

Lugemand

- i de tilfælde, hvor man på grund af pladsmangel er nødt til at arbejde alene inde i anlægget, skal der altid være en lugemand til stede. Lugemanden har til opgave at observere og servicere den, der arbejder alene

Lugemanden udstyres med radio eller telefon, som sikrer, at han hurtigt kan tilkalde hjælp. Lugemanden må ikke udføre andet arbejde, der kan fjerne hans opmærksomhed fra alenearbejdet

SMS-beskeder

- når man kaldes ud til en alarm, er det af stor betydning, at man ved, hvad man kaldes ud til. Man kan forberede sig på opgaven og opleve, at man er godt "klædt på" til at løse problemet. Dette medvirker til at man undgår unødigt frygt og stress. For at sikre dette kan man udstyre medarbejderne med en mobiltelefon, hvor der er tekstbesked på de forskellige alarmtyper

7. Forebyggelse i øvrigt

Der skal arbejdes målrettet med at forebygge og minimere de fysiske og psykiske helbredsrisici ved alenearbejde. Af bekendtgørelse om arbejdets udførelse § 7 fremgår det:

Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Derfor er det ved alenearbejde vigtigt, at værkerne er særlig opmærksomme på at:

- gennemføre grundig kortlægning og vurdering af de arbejdsprocesser og arbejdsopgaver, der indebærer alenearbejde
- forebygge risikoen for ulykker ved alenearbejde
- have klare retningslinjer for, hvad man gør, hvis der sker en ulykke (eller nærvedulykke)
- optimere adgang til informationer om, hvad der er i vente, hvis man er på vej til alarm/akut opgave
- medvirke til, at personalet er "godt klædt på" til at varetage arbejdsfunktionerne alene, også ved mulige afvigelser fra normal drift
- introducere nyt personale til retningslinjer og konsekvenser af alenearbejde
- sikre mulighed for kontakt (alarmer, mobiltelefon m.v.) til ledelse eller kolleger, når der udføres alenearbejde
- have egnede tekniske hjælpemidler

7.1 APV

For at forebygge helbredsrisiko og undgå risikoen for ulykker i forbindelse med alenearbejde er det vigtigt at kortlægge og vurdere arbejdsopgaver og arbejdsprocesser.

Det sker i forbindelse med arbejdspladsvurdering (APV). Se AT-vejledning D.1.1. om udarbejdelse og revision af arbejdspladsvurdering

Da det drejer sig om alenearbejde, har denne systematiske forebyggelse også en positiv "sidegevinst" for virksomheden. Er medarbejderen sikker og tryk ved at gennemføre arbejdsopgaver alene, er fejlriskoen mindre. Derfor er virksomheden bedre sikret mod de økonomiske tab og kundeklager, der er forbundet med driftsstop.

Alle virksomheder skal mindst hvert 3. år udarbejde en arbejdspladsvurdering. Sker der ændringer på arbejdspladsen f.eks. af teknisk eller organisatorisk art, skal der ske en revision af APV'en – også selv om der ikke er gået tre år siden sidste APV.

En grundig og udførlig APV er et godt redskab til at kortlægge og synliggøre eventuelle ulykkes- og helbredsrisici på arbejdspladsen. Dette betyder, at virksomheden også bliver bedre i stand til systematisk at forebygge en evt. helbredsrisiko ved arbejdet.

Arbejde	Må udføres		Bemærkninger
	Ja	Nej	
Svejsearbejde, skærebænder og lign.	X		Skal udføres af mindst to personer, eller det kræver
Kedelarbejde		X	
Stiladsbygning		X	Samlede rullestilladse
Udskiftning af sikringer		X	Ifølge Stærkstrømsberegningen er instrueret
Arbejde i halmkanaler og lign.	X		Kan ikke tillades
Truckkørsel		X	
Krankørsel	X		
Arbejde fra lift	X		Dog ikke ikke kranbetjener af samme person som godbetjeneren
Arbejde fra stilladse		X	
Arbejde med adskillelse af syre og luftholdige systemer	X		
L.AUS arbejde		X	Sidestilles med mochte lign.
Arbejde fra stiger		X	Må kun udføres af Stærkstrømsberegningen
	X		Over 5 meters en forandring af

En APV med fokus på alenearbejde indeholder:

- en oversigt over alle (mulige) arbejdsopgaver, der udføres alene
- en kortlægning og vurdering af de specielle risikomomenter, der er ved de enkelte arbejdsopgaver og arbejdsprocesser, der udføres alene
- en risikoanalyse af ulykker og nærvæd-ulykker
- vurdering af, om alenearbejde har været årsag til eller har medført, at evt. ulykkers omfang er blevet større

På baggrund af resultatet af kortlægningen udarbejdes handlingsplaner med bl.a. følgende indhold:

- instruktion i at håndtere alenearbejde, herunder undervisning og gennemgang af nødvendige cirkulærer og instrukser
- retningslinjer for, hvornår arbejdsopgaver ikke må udføres alene
- retningslinjer for, hvilke tekniske hjælpemidler der skal være til rådighed ved alenearbejde
- retningslinjer for, i hvilke tilfælde og hvordan man skal kontakte kolleger eller leder, der ikke er på vagt
- instruktion i sikkerhedsforanstaltninger ved betjening af og hvari på anlægget
- retningslinjer for, hvad man gør, hvis det konstateres, at de arbejdsopgaver, der udføres alene, fører til problemer for de ansatte

7.2 Ulykker

Erfaringsmæssigt er der specielle risikosituationer på kraft- og varmegærker, hvor det er ekstra krævende at være alene om at udføre arbejdet, og hvor man derfor skal være særlig opmærksom på at forebygge ulykker.

De særlige risikosituationer er:

- usædvanlige vejrforhold, hvor medarbejderen hurtigt skal agere for at få anlægget op at køre igen. I starten af arbejdet kan det forekomme, at det foregår i mørke. For at forebygge risici er det vigtigt, at der er etableret nødbelysning
- ved håndtering af tunge emner er det vigtigt at kunne vurdere, hvornår en opgave skal vente til man er to til opgaven, og hvornår der skal anvendes løftegrej
- fald på trapper, stillads eller lejder. Ved fald fra et niveau til et lavere er det vigtigt, at nødvendig afspærring og belysning kan afhjælpe nogle faldulykker, men ikke alle. Kaldesystemer kan ligeledes i mange situationer gøre, at man føler sig tryk, og man har mulighed for at tilkalde hjælp, hvis ulykken er ude
- ved vedligeholdelsesopgaver på anlægget er det vigtigt, at alle er informeret om, hvad der er i gang, og hvor det foregår. Reparationsopgaver og bygningsmæssig vedligeholdelse kan variere over tid, sted og omfang. Så er man forberedt på, hvor man skal være opmærksom. Det er vigtigt med en klar afmærkning af sådanne områder, især for dem, der skal færdes alene rundt på anlægget om natten
- truslen om hærværk og terror. Kraftvarmeværker kan være mål for hærværk og terror. Derfor er det vigtigt at have en plan for, hvordan man skal reagere i en sådan situation. F.eks. med aftaler om tilkaldesystemer og varslingsystemer

For at forebygge, at ovenstående risikosituationer udvikler sig til ulykker, er det vigtigt, at der arbejdes systematisk med ulykkesforebyggelse. Dette gøres ved at have så nøjagtige risikovurderinger og handlingsplaner som muligt. Hvis risici ikke kan fjernes eller forebygges, må arbejdet udskydes, til flere kan påtage sig opgaven. Og igen må det understreges, at gode kontaktrutiner ved alenearbejdet kan forebygge frygt for ulykker.

I forbindelse med arbejdet på kraft- og varmekærker kan en del af de ovenstående punkter generelt opleves risikofyldte. Men det er også disse situationer, der opleves mest risikofyldte i forbindelse med alenearbejde.

For personale, der arbejder alene, spiller frygten for ikke at kunne få hurtig hjælp ved en eventuel ulykke en stor rolle.

Nærved-ulykker

Situationer, hvor det var lige ved at gå galt, skal undersøges. Derved kan man nå at træffe foranstaltninger, så alvorlige ulykker forebygges.

Instruktion

Det er vigtigt, at virksomheden informerer og instruerer de ansatte, der arbejder alene, om:

- hvordan man skal forholde sig, hvis der opstår en ulykke
- alarmer og kaldesystemer – og pålægger de ansatte at bruge dem
- klare retningslinjer for, hvordan man får krisehjælp, hvis ulykken er sket

Det er vigtigt, at der følges op på hvorfor der sker ulykker. Det sikrer forebyggelse af lignende situationer i fremtiden.

Hvis der sker en ulykke

Det er vigtigt at de ansatte tilbydes professionel hjælp efter at have været involveret i eller overværet en alvorlig arbejdsulykke:

- "kollegial førstehjælp" og information: Først og vigtigst er det, at en leder eller kollega har tid til at lytte til, hvad der er sket. Dernæst er det vigtigt, at der sker en fælles information på arbejdspladsen om, hvad der er sket
- debriefing: Efter en alvorlig ulykke eller et pludseligt dødsfald på arbejdspladsen kan de ansatte få det svært. Hvis flere ansatte har været involveret i ulykken, enten direkte eller indirekte, kan en såkaldt psykologisk debriefing hjælpe gruppen. Formålet er, at de ansatte får et samlet billede af ulykken, og at de får arbejdet med svære følelser, der kan komme efter en sådan hændelse
- krisepsykologisk hjælp: Det kan være nødvendigt med samtaler hos en psykolog, enten fordi ulykken opleves særlig voldsom for den enkelte, eller fordi den ansatte ikke har en gruppe eller socialt netværk at støtte sig til

Kontakt til andre ansatte

I de situationer, hvor man er alene om at udføre sit arbejde, vil god mulighed for kontakt til kolleger og ledere give øget tryghed. Derved undgås evt. belastninger i form af usikkerhed eller stress, hvis opgaven viser sig at være kompliceret eller for belastende at udføre alene. Kontakten sikres ved:

- faste procedurer for kontakt til medarbejdere, der arbejder alene
- udarbejdelse af en telefonliste med kontaktnumre, der sikrer, at man altid kan få kontakt til ledelse, sikkerhedsrepræsentant eller anden nøgleperson i tilfælde af, at der sker en ulykke. Telefonlisten skal altid være opdateret og anbragt på et sted, der er synligt og tilgængeligt for alle ansatte
- medarbejdere udstyres med radio- eller mobiltelefoner, så de altid kan komme i kontakt med andre

- medarbejdere har bærbart kaldeudstyr, der registrerer ændringer ved fald
- jævnlige personalemøder, så der er mulighed for kontakt og erfaringsudveksling med kolleger og/eller ledelse for information og gode råd

Hvad kan den enkelte og kollegerne gøre?

Den ansatte, der skal arbejde alene, skal sætte sig grundigt ind i virksomhedens politik (procedurer og handleplaner) for alenearbejde og gøre opmærksom på eventuelle mangler. Tekniske hjælpemidler og værnemidler skal altid anvendes, hvor det er påkrævet. Der må ikke tages chancer.

Den ansatte, der arbejder alene skal:

- holde sig informeret via de informationskilder, arbejdspladsen stiller til rådighed
- sørge for at have kontakt til leder og kolleger, f.eks. ved at deltage i personalemøder, undervisning og udviklingssamtaler
- orientere sikkerhedsgruppen, hvis man selv bliver opmærksom på, at der er en helbredsrisiko ved arbejdsopgaven
- komme med ideer til sikkerhedsgruppen, hvis man i forebyggende øjemed finder bedre måder at udføre arbejdet på

Det er vigtigt at huske, at selv om man arbejder alene, påvirker éns holdninger til sikkerhed og tryghed på arbejdet andre. F.eks. nytter det ikke, at en meget erfaren kollega undlader at overholde procedurer, da det kan gøre det sværere for nye eller mere forsigtige kolleger at kræve procedurer overholdt.

Som kollega er det vigtigt at huske, at man er med til at skabe sikkerhedskulturen på arbejdspladsen. Dette gælder både for det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø. Man skal være med til at skabe et klima, hvor man kan tale om psykisk arbejdsmiljø, og herunder også de problemer, det kan give at arbejde alene.

Henvisninger:

Bekendtgørelse om arbejdets udførelse

Bekendtgørelse om tømning, vedligeholdelse og reparation af spånsiloer

Bekendtgørelse om kloakarbejde

AT-vejledning D.1.1. om udarbejdelse og revision af arbejdspladsvurdering

At-vejledning D.4.1 om kortlægning af psykisk arbejdsmiljø

At-vejledning F.0.5 om forebyggelse af arbejdsulykker i store og mellemstore virksomheder

At-meddelelse 4.08.2 om psykisk træthed

At-meddelelse 4.08.1 om monotoni

At-publikation om arbejdsbetinget stress

Arbejdstilsynets håndbog om psykisk arbejdsmiljø

BAR Bygge og anlæg: Sikkerhed i byggeriet. Arbejde i lukkede rum og brønde

BAR Bygge og anlæg: Personlige værnemidler. Faldsikring.

www.nul.arbejdsulykker.dk

CO-industri

Vester Søgade 12², 1790 København V.
Tlf.: 3363 8000
Mail: co@co-industri.dk - www.co-industri.dk

Dansk Industri

H. C. Andersens Boulevard 18, 1787 København V.
Tlf.: 3377 3377
Mail: di@di.dk - www.di.dk

Lederne

Vermlandsgade 65, 2300 København S.
Tlf.: 3283 3283
Mail: lh@lederne.dk - www.lederne.dk

